

A zene teljességének csodája

Az a cél, hogy az embereket kilendítsük a mindennapok „plázás” zenei világából

 Kiss Eszter Veronika

Hogyan integrálható a páratlanul gazdag hazai zenekari élet a Magyar Zene Háza sokszínű és összetett programkínálatába és az ismeretterjesztésbe? Milyen szerepük lehet ebben a magyar zenekaroknak? Mindezekről Batta András Széchenyi-díjas zenetörténésszel, a január végén megnyíló intézmény ügyvezető igazgatójával beszélgettünk.

■ *A napokban nyit a Magyar Zene Háza. Melyek lesznek a legfontosabb funkciói?*

A Zene Házáról sok helyen lehetett olvasni, hallani, de mégis induljunk el a „kályhától”! A Magyar Zene Háza – a Liget Budapest Projekt részeként – az újjászülendő kulturális park egyik ékköve. Az épület – mely máris több nemzetközi díjjal büszkélkedhet – különleges. Magyarországon, de mondhatom szerte a világon szokatlan, ugyanakkor mégis otthonos, vonzó. Már most is, a nyitás előtt zsonganak körülötte az érdeklődők. Ennek jónéhány oka van, szerintem a legfontosabb a sajátos viszonya a természettel, üvegfa és alakja révén. Tehát: csalogató élmény. Maga a tervpályázat át gondolt koncepció eredménye volt, amelynek megvitatása, előkészítése 2012-ben és 2013-ban a BMC-ben zajlott, Gőz László „szárnyai” alatt, Rockenbauer Zoltán vezetésével, múzeumi és zenei szakemberek, többek között Devich János és Kovács Géza részvételével. A Zene Háza hármas funkciója már akkor megfogalmazódott: kiállítások, koncertek és zenei ismeretterjesztés. E hármas osztás alapján adtak be a magyar és a nemzetközi építész-szakma jelesei összesen 168 tervet, amelyből a bizottság 2014-ben Sou Fujimoto tervét hozta ki győz-

tesnek. Fujimoto szorosan tartotta magát a kiíráshoz, és az ötszintes épületben három fő-szintre tette a hangsúlyt: a térszint alatti (-2 emelet) kiállítóterekre, a földszinti előadóterekre és az épület legfelső rétegében (+2) elhelyezkedő oktató-elmélyülő terekre. A kiállítóterben helyezkedik el az állandó (zenetörténeti) kiállítás, az időszaki kiállítás, a hangdóm és egy kreatív hangtér (aféle zenei csodák palotája – kicsiben). Az előadótér két terme viszonylag kis nézőszámra készült: a nagyobbik 300, a kisebbik 100 hallgatót tud befogadni. A Ház három rétege a koncepciót tekintve is szorosan összefügg, hiszen a hangok világában elmélyítő játékos-vizuális élmények, az élő zenével és az ismeretterjesztő előadásokkal, beszélgetésekkel egymást egészítik ki és erősítik. A Zene Házának pedagógiai és program koncepcióját ez az adottság határozza meg.

■ *Milyen arányban lesz jelen a házban a klasszikus zene?*

Fontos leszögezni, hogy a Magyar Zene Háza nem elsősorban klasszikus zenei intézmény, noha eszményként kétségtelenül nagy súlya van a klasszikus – mondjuk így: nem folk, nem globál, nem pop – zenei szemléletnek. Az állandó kiállítás 80 százaléka a klasszikus zene történetével foglalkozik, a Hangdómban is bőven van helye a klasszikusoknak, és különösen az elektroakusztikus 20. századi és kortárs zenének, ugyanis a Hangdóm kupolájára vetíthető, 360 fokban megvalósítható hangzás élményei szinte az elektroakusztikus zene zarándokhelyévé tehetik e különös, és bizonyos szempontból világviszonylatban egyedülálló teret. De a lényeg az, hogy

a Zene Háza a zene teljességének csodáját szeretné megmutatni, elsősorban a gyerekeknek és a fiataloknak, és persze rajtuk keresztül a családoknak is.

Fotó: LIGET – BUDAPEST – MOHAI BALÁZS

Az a cél, hogy az embereket kilendítsük a mindennapok „plázás” zenei világából, hogy csodálkozzanak rá arra, mennyi érdekes zene létezik. Azt szoktam mondani: a Zene Háza a zenei találkozások otthona, ahol generációk, társadalmi rétegek, csoportok találkoznak, megismerve egymás ízlésvilágát, miközben a mi ízlésvilágunkkal is gazdagodnak.

■ Mitől „magyar” a Magyar Zene Háza?

Sokszor tették már föl a kérdést, hogy mitől „magyar” a Magyar Zene Háza. A felsorolás hosszú, most csak a legfontosabbakat, vázlatosan. Az állandó zenetörténeti kiállítás a nyugati civilizáció zenéjével foglalkozik, ahol ennek mintegy szerves részeként, párhuzamosan, vörös fonálként húzódik végig a magyar zenetörténet is. Az első időszaki kiállítás a magyar könnyűzene egyik izgalmas fejezetéről szól, a Hangdómban mód van arra, hogy az arra készített felvételek alapján például egy zenekar úgy jelenjen meg, mint a bennünket körülvevő erdő, amelyben a közönség azt érezheti: bent ül a zenészek sűrűjében. Ugyanitt szeretnénk a 20. század második felében keletkezett, a Magyar Rádió elektroakusztikai stúdiójában alkotott magyar zeneműveket feleleveníteni. Hangsúlyos lesz továbbá a kortárs zene, megfelelő beavatással, koncerttermeinkben is. És nem utolsó sorban, a rendhagyó zenepedagógiai foglalkozásokon, amelyek hétfőtől péntekig délelőttönként rendszeresen határozzák meg a Ház életét – különböző életkor-kategóriájú diákcsoportok vesznek majd részt, Budapestről, Magyarországról, határon túlról. Itt kell megemlíteni azt a programsorozatot, amelynek keretében évente kétszer, több héten át egy-egy magyar város zenei életét, hagyományait és újításait kívánjuk bemutatni. Ez azt

jelenti, hogy egy adott hónapban a város visszatérő vendégünk lesz. Az első város ebben a sorban Debrecen, május közepétől június közepéig. Természetesen ebbe a megjelenésbe a város zenekari projektjei is beleférnek. A „magyar” tehát valóban a Ház vezérmotívuma, számtalan aspektusból.

■ *Lesznek-e kisebb zenekari koncertek? Koncerteken túl, milyen formában jelenik majd meg a hazai zenekari élet gazdag története, illetve a zenekari játék, a zenekari koncert különleges élménye?*

A Zene Háza – méreténél fogva – mamutzenekari produkciókra nem alkalmas. Kisebbszámú zenekarokra viszont igen. Nagyteremünk színpada 14x6 méter, tehát körülbelül a BMC mérete, amelyre egy beethoveni vagy mendelssohni zenekar elfér. De azt gondolom, hogy nem a terem nagysága az, ami döntő a magyar zenekarok Zene Háza-beli megjelenésében, hanem a programok szellemisége, célja, jellege.

A tetőzet felületét 100 egyedi tervezésű lyuk töri át

Belső tér © Mohai Balázs

Stúdió és koncertterem © Mohai Balázs

Hangdóm © Mohai Balázs

Belső tér © Mohai Balázs

Általános elvünk, hogy a Zene Házában lehetőleg egyórás koncertek legyenek, szünet nélkül. Ezt azért fektettük le így, mert a koncertekhez ismeretterjesztő elemek kapcsolódnak, előtte vagy utána, esetleg egy külön előadás – „szabadegyetem” – keretében, vagy eleve moderált lesz a műsor.

Ne feledjük, hogy a Zene Háza programjainak élményét a régi szavak újra mondása határozza meg, olyan érdekes, olykor meghökkentő társításokkal, amelyek megkönnyítik a zene megértését, kapaszkodót adnak más területekről, és nem utolsó sorban: lebilincselően izgalmasak. A Zene Háza stábjába a koncerteket nem a hagyományos formában szeretné folytatni, hiszen arra ott vannak a remek nagy intézmények: a Művészetek Palotája, a Zeneakadémia és a többiek. Mi a hangversenyekkel is üzeni, tanítani szeretnénk. Jól tudom, hogy zenekaraink többsége maga is rendez ismeretterjesztő koncerteket, hiszen mindannyiunknak célja a jövő közönségének megteremtése, nevelése. Például az Óbudai Danubia Zenekar brandjének meghatározó eleme az ismeretterjesztés, a Dohnányi Zenekar is hangsúlyos projekteket nyújt ezen a téren, és persze a Rádiózenekar – élve a médiában betöltött szerepével – ugyancsak fontosnak tartja az ilyen típusú koncerteket. Most csak kiemeltem néhány zenekart, a példákat bekezdéseken át lehetne szaporítani.

┃ Ezek szerint szoros kapcsolatra törekednek a zenekarokkal. Mely konkrét zenekarokkal kezdődhet meg az együttműködés?

Épp ezért arra hívom föl a zenekarok meghatározó vezetőit, egyéniségeit, hogy amennyiben a Zene Házával együttműködésben szeretnének hangversenyezni, de még akkor is, ha befogadott együttesként nyilvánulnának meg nálunk, előzetes koncepció és programegyeztetésre vegyék föl a kapcsolatot a Zene Háza fiatal, kreatív és lelkes csapatával! Ez megtörtént már a Rádiózenekar és az Óbudai Danubia Zenekar, valamint a Debreceni Filharmonikusok, a Győri filharmonikusok, a Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola esetében. A terveket, projekteket szeretnénk más együttesekre is kiterjeszteni. Végezetül hadd tegyem hozzá mindehhez a szabadtéri lehetőségeket is. A Zene Háza a Városliget hagyományában gyökerező pavilonokra is emlékeztet. Az épület oldalában egy legalább 200 ülőhelyes aréna és szabadtéri színpad van, és a gyönyörűen rendbehozott park amúgy is alkalmas kisebb, főként fúvós együttesek megszólalásaira. Azt garantálhatom, hogy közönségben nem lesz hiány! ─